

Η μεταβατική εποχή : Οι έριδες για το ζήτημα των εικόνων

- Τί ονομάζουμε Εικονομαχία;

Εικονομαχία ονομάζουμε τη διαμάχη που ξέσπασε στο Βυζάντιο από τις αρχές του 8^{ου} ως τα μέσα του 9^{ου} αιώνα σχετικά με το αν η λατρεία των εικόνων είναι σύμφωνη με τις παραδόσεις της Ορθοδοξίας ή όχι.

- Ποιοι ήταν οι πρωτεργάτες της εικονομαχικής κίνησης;

Πρωτεργάτες της ανεικονικής κίνησης ήταν οι αυτοκράτορες Λέων Γ' και ο γιος του, Κωνσταντίνος Ε' (της δυναστείας των Ισαύρων). Ο Λέων Γ' καταγόταν από τη Συρία και γι' αυτό πρέπει να επηρεάστηκε από τις ανεικονικές (αντίθετες με τη λατρεία των εικόνων) αντιλήψεις της ιουδαϊκής και ισλαμικής θρησκείας.

- Ποιες ήταν οι αιτίες της Εικονομαχίας;

- 1) Οι πληθυσμοί της Μ. Ασίας ήταν αντίθετοι με τις εικόνες λόγω της επίδρασης σε αυτούς του γειτονικού Ισλάμ. Οι Ίσαυροι ήθελαν να τα πηγαίνουν καλά με αυτούς τους πληθυσμούς που σήκωναν το κύριο βάρος της άμυνας κατά των Αράβων.
- 2) Οι δεισδιαιμονίες και οι υπερβολές που είχαν εκδηλωθεί γύρω από τη λατρεία των εικόνων
- 3) Η επιθυμία των Ισαύρων να μειώσουν τη δύναμη των μοναχών
- 4) Η ιδέα ότι οι επιτυχίες των εχθρών οφείλονταν στην οργή του Θεού για ό, τι συνέβαινε στον χώρο της λατρείας.

- Τί έγινε στην Α' φάση της Εικονομαχίας (726-787);

Η Α' φάση άρχισε με την απομάκρυνση της εικόνας του Χριστού από την Χαλκή Πύλη της Κωνσταντινούπολης ► ο λαός διαμαρτυρήθηκε ► εκδόθηκε αυτοκρατορικά διάταγμα κατά των εικόνων το 730 και οι εικονόφιλοι τιμωρήθηκαν με εξορίες, φυλακίσεις και δημεύσεις περιουσιών ► Υπέρ των εικόνων τάχθηκε ο μεγάλος θεολόγος, Ιωάννης Δαμασκηνός ► Ο Κωνσταντίνος Ε' εξαπέλυσε μεγάλη επίθεση κατά των εικόνων (τρομοκράτησε μοναχούς και έκλεισε μοναστήρια) ► Η Α' φάση τελείωσε με την Ζ' Οικουμενική Σύνοδο του 787 που συγκάλεσε η αυτοκράτειρα **Ειρήνη η Αθηναία**. Οι εικόνες αποκαταστάθηκαν, διευκρινίστηκε όμως ότι θα πρέπει να τους απονέμεται μόνο τιμητική προσκύνηση.

- Τί έγινε στην Β' φάση της Εικονομαχίας (815-843);

Ο Λέων Ε' ο Αρμένιος ισχυρίστηκε ότι φτάνει οι εικόνες για τις ήττες των Βυζαντινών στις μάχες ► Η **Σύνοδος του 843** που συγκλήθηκε από την **Θεοδώρα** αποκατέστησε πανηγυρικά τις εικόνες και αποφάσισε την αναστήλωσή τους.

- Ποια ήταν η σημασία της ήττας των εικονομάχων (εχθροί των εικόνων);

Η αποκατάσταση των εικόνων θεωρείται νίκη της ελληνικής πνευματικής παράδοσης απέναντι στην ασιατική. Έτσι τερματίστηκαν οι πνευματικές διαμάχες και άρχισε μια περίοδος συνεργασίας Κράτους – Εκκλησίας. Παράλληλα περιορίστηκαν και οι υπερβολές στη λατρεία των εικόνων και των λειψάνων.

- Ποιες ήταν οι συνέπειες την Εικονομαχίας;

- 1) Η Εικονομαχία δίχασε το βυζαντινό λαό (με συνέπειες τόσο στην εξωτερική πολιτική, όσο και στον πολιτισμό)
- 2) Η Εκκλησία της Ρώμης (καθολικοί) εξοργίστηκε με τους εικονομάχους αυτοκράτορες και γύρισε την πλάτη στο Βυζάντιο, που πλέον αναζήτησε τη στήριξη των Φράγκων ηγεμόνων.
- 3) Στη διάρκεια της Εικονομαχίας απαγορεύτηκε η παράσταση θείων προσώπων στους τοίχους των Εκκλησιών και διατάχθηκε η καταστροφή εικόνων. Έτσι καταστράφηκαν πολλά έργα τέχνης, ενώ οι εκκλησίες διακοσμήθηκαν με ζώα και φυτά στους τοίχους. Ταυτόχρονα υποχώρησε η ενασχόληση με τα γράμματα, ενώ μετά τη νίκη των εικόνων, καταστράφηκαν πολλά κείμενα εικονομάχων.